

«Проблема «узурпації» органів державної влади крупними бізнесом на фоні очевидної недостатності в Україні справжнього громадського лобі вимагає свого якомога скорішого розв'язання. І це має відбуватися у різних напрямках та рівнях, із застосуванням різноманітних засобів. Так, відомою противагою впливу партійної еліти, що знаходиться у певній залежності від спонсоруючого її крупного капіталу, можуть стати, наприклад, профспілкові організації і трудові колективи за умови надання їм права висування кандидатів для участі у виборах до органів державної влади та місцевого самоврядування усіх рівнів. Вважаємо, що такий підхід здатний хоча б частково зняти суспільну напругу, що виникла внаслідок фактичної соціальної нерівноправності» [1, с. 89].

Модернізації Основного закону, напевно, ніколи не буде кінця. Це об'єктивно і закономірно, оскільки суспільство, і політична система в тому числі, постійно змінюються, виникають нові інститути, зникають непотрібні. Це потребує правового регулювання. Однак, слід пам'ятати, що крім закону є ще й мораль. Мораль споконвіку є невід'ємною складовою самообмеження мудрого правителя.

Список використаних джерел

1. Жук Н. А. Парламент, Президент, уряд: через взаємостримання до порозуміння. Монографія / Н. Жук. – Харків, 2007. – 242 с.
2. Конституційні аспекти розподілу повноважень у системі вищих органів державної влади України. – К.: НІСД, 2015. – 27 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/rozpodil_povnovazhen-b04c1.pdf
3. Теплюк М. О. Принцип поділу державної влади і проблеми забезпечення єдності влади / М. О. Теплюк // Віче. – 2007. – №12. – С.23–35.

References

1. Zhuk N. A. Parlament, Prezydent, urjad: cherez vzajemostrymuvannya do porozuminnja. Monografija / N. Zhuk. – Harkiv, 2007. – 242 s.
2. Konstytucijni aspekty rozpodilu povnovazhen' u systemi vyshhyh organiv derzhavnoi vlady Ukrainy. – K.: NISD, 2015. – 27 s. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/rozpodil_povnovazhen-b04c1.pdf
3. Tepljuk M. O. Prynyp podilu derzhavnoi vlady i problemy zabezpechennja jednosti vlady / M. O. Tepljuk // Viche. – 2007. – №12. – S.23–35.

Makarenko L. P., PhD. Political Sciences, Doctoral student of Political Science Kyiv National Taras Shevchenko University (Ukraine, Kyiv), Liliya876@mail.ru

Legal basis of interaction and communication of the state authorities

The article deals with the existing legal principles of interaction between higher public authorities, it appears that the gaps in the law should be abolished to establish effective powerful triangle. These deficiencies determined: insufficient balance of powers and the inefficiency of the system of checks and balances between public authorities; imperfect mechanisms of formation, responsibility and resignation of the Cabinet of Ministers of Ukraine; excessive centralization of management functions; problems with the organization of the legislative process and Parliament as a whole; imperfect regulation status deputy of Ukraine, in particular as regards its immunity. Evolution of legislation – the process is ongoing, as is a constant process of development of society and the political system.

Keywords: president, government, parliament, interaction, powers, parliamentary-presidential form of government.

Макаренко Л. П., кандидат политических наук, доцент, докторант кафедры политических наук, Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко (Украина, Киев), Liliya876@mail.ru

Правовые основы взаимодействия и коммуникации высших органов государственной власти

Рассматриваются существующие правовые основы взаимодействия между высшими органами государственной власти, выясняется, какие проблемы в законодательстве необходимо ликвидировать для налаживания

плодотворной и эффективной работы властного треугольника. Такими недостатками определяется: недостаточная сбалансированность полномочий и неэффективность системы сдержек и противовесов между субъектами властных полномочий; несовершенство механизмов формирования, ответственности и отставки Кабинета Министров Украины; чрезмерная централизация управленческих функций; проблемы с организацией законодательного процесса и работы парламента в целом; несовершенная регламентация статуса народного депутата Украины, в частности в части его иммунитета. Эволюция законодательства – процесс постоянный, как постоянным является процесс развития общества и политической системы.

Ключевые слова: глава государства, правительство, парламент, взаимодействие, полномочия, парламентско-президентская форма правления.

* * *

УДК 94(477)

Marcin Bryła,
mag., Uniwersytet w Rzeszowie (Polska),
ivanna.luch@gmail.com

PRZESTĘPCZOŚĆ MŁODOCIANYCH W ASPEKcie BADAŃ SOCJOLOGICZNYCH JAKO PROBLEM SPOŁECZNY

Opisujemy historyczną retrospektywną nastawienie społeczeństwa do zbrodni popełnionych przez nieletnich. Autor analizuje mechanizmy wpływu rodziny na rozwój młodego człowieka. W ostatnich latach nastąpił wzrost liczby przestępstw z udziałem nieletnich. Proporcjonalny wzrost stopy przestępczości rośnie, a liczba przejawów agresji. Autor uważa, że agresja wobec innych stało się normą w społeczeństwie. Ważnym elementem resocjalizacji nieletnich przestępców planuje swój wolny czas, to zaangażowanie ich w robotach publicznych, zawodów sportowych. Autor podkreśla znaczenie edukacji w wychowaniu młodego człowieka uważa, że konieczna jest zmiana polityki firmy w odniesieniu do młodych przestępców.

Słowa kluczowe: Zbrodnie popełnione przez nieletnich, agresji, przemoc, bandydyzmu, bezprawia, chuligaństwo, rozboju.

(стаття друкується мовою оригіналу)

W ostatnich latach możemy zaobserwować zwiększenie się przestępczości nieletnich, przestępczość ta utrzymuje się na wysokim poziomie, następuje regres oraz demoralizacja młodych gdzie można zauważyć szereg zachowań dewiacyjnych np.: ucieczki z domów rodzinnych, narkotyżowanie się uzależnieniu od środków odurzających lub psychotropowych czy też przyjmowanie dopalaczy które często po spożyciu prowadzi na drogę przestępczą.

Natomiast często przedmiotem krytyki stają się zarówno władze, policja, sądy, szkoła, rodzina a także służby społeczne i inne instytucje powołane do celów resocjalizacyjnych czy też pracy społecznej. Najczęściej bywa tak, że często mówimy o skutkach takiego stanu rzeczy zaś zapominamy o przyczynach. Przyczyny natomiast to intensywne zmiany, przemiany społeczne, polityczne ekonomiczne, kulturalne. Zaznaczają się zjawiska patogenne w kraju. Postęp cywilizacyjny i zachodzące przemiany powodują, że młodzi ludzie nierzadko są niepewni i zdezorientowani, a to prowadzi do zachowań które nie są powszechnie uznawane w kanonach wychowania za pozytywne. Młody człowiek we współczesnym świecie jest zagubiony, trudno jest mu samemu odnaleźć wartości i ideały. U większości młodych ludzi w dzisiejszym świecie występuje poczucie lęku, niepewności, osamotnienia. Fala agresji, przemoc, wszelkiego rodzaju zachowań przestępczych stawia nowe wyzwania przed całym systemem. Przed całym społeczeństwem i socjalizacją. Młody człowiek zewsząd bombardowany jest różnego rodzaju reklamami czy też spotami mającymi na celu konsumpcję gdzie nie ważne jest być tylko mieć. Coraz większa liczba nieletnich jest sprawcami czynów przestępczych, aspołeczne

zachowania stają się powszechnie możliwe oraz powszechnie akceptowane przez społeczeństwo.

Zjawiska agresji, przemocy, gwałtu stają się czymś normalnym czymś do czego można przywyknąć. Staje się to trwałym składnikiem społeczeństwa. Zarówno w Polsce jak i w innych nowoczesnych państwach jest nierozwiązana kwestia i szeroko zakrojona profilaktyka związana z przestępczością nieletnich. Zarówno ostatnie lata jak i badania dowodzą, że przestępczość nieletnich nie zmniejsza się a wręcz przeciwnie rośnie. Brak jakiegokolwiek profilaktyki, przecież lepiej jest zapobiegać niż leczyć.

Rys Historyczny. Jeśli mielibyśmy spojrzeć historycznie na problem postępowania z nieletnimi przestępcami, mam tutaj na myśli także młodzież czy też dzieci.

Ciekawą typologię przestępczych grup nieletnich i młodocianych dokonała L. Mościcka. Wśród przestępczych grup nieletnich i młodocianych występują grupy: kradnące, chuligańsko-kradnące, chuligańskie [13, s. 195–196].

Przykładowo w średniowieczu młodego człowieka który mógł nosić broń uznawano za karnie odpowiedzialnego. W państwie Franków w okresie VI w określono tą granicę na wiek 12 lat w przypadku państwa Saksonów na 12 lat, Szwabów na 14 lat, zaś u Franków i Wizygotów na 13 lat [9, s. 115].

W Anglii przepisy mówiły o tym że wiek 12 lat jest wiekiem w którym nabywa się rozeznanie. W większości państw fakt nie letności wpływał na złagodzenie kary wśród nieletnich przestępców. Jednakże zdarzały się przypadki że w XV, XVI w skazywano dzieci na tortury w wieku od 10 do 14 lat. Nie skazywano dzieci na kary śmierci. Najbardziej powszechnymi karami jakie wymierzano była to kara chłosty.

W okresie XVIII w pojawiła się nowa forma czy też środek zastępczy a mianowicie umieszczanie w zakładzie poprawczym. Takie zakłady zaczęły powstawać w wielu państwach europejskich inicjatorem tego były zakony, księża, kler. W Oświeceniu uległo to zmianie ponieważ zwrócono szczególną uwagę na złagodzenie kar dla nieletnich [24, s. 7].

W Kodeksie karnym Marii Teresy Theresiana z 1758 r. rozróżniano trzy grupy młodocianych przestępców tj: I grupa do 7 lat, II grupa od 7 do 14 lat, III grupa od 14 do 20lat. Kodeks ten wykluczał stosowanie kar takich jak tortury oraz karę śmierci. Przewidziano jednak karę chłosty dla dzieci z II grupy w przedziale wiekowym od 7 do 14 lat jeśli działały one z rozeznanie. Od 1768r. w polskim prawie karnym młodociani przestępcy do 20 roku życia korzystali z złagodzenia kary [18, s. 62].

W okresie międzywojennym Kodeks karny posiadał odrębne regulacje dotyczące nieletnich. Jako granicę odpowiedzialności przyjęto ukończenie 17 roku życia w czasie popełnienia czynu zabronionego. W kodeksie który zaczął obowiązywać z dniem 1 stycznia 1970 r określono że młodocianym jest sprawca który w chwili orzekania nie ukończył 21 lat. Obecnie funkcjonuje kodeks z 1997 r.

Z młodzieżą zawsze był problem. Problem taki miały już społeczeństwa dużo starsze. Młodzież często doprowadza do wybryków jest samowolna, nieposłuszna. O dawien dawna pojawia się problem niechęci młodzieży do szkoły. Ciągłe istnieje konflikt pokoleniowy. Można dość często zauważyć że charakterystyczne zachowania młodzieży są pokierowane buntem wymierzonym przeciwko dorosłym. Jednak pojawić się może problem mianowicie taki, że robią oni krzywdę sobie nie zaś dorosłym. Młodzież co za tym idzie młodociani przestępcy są dość interesującym zagadnieniem socjologicznym gdyż tylko zrozumienie procesów

społecznych zachodzących w środowisku pozwoli w pewnym sensie odpowiedzieć sobie na pytanie dlaczego po mimo tylu oddziaływań instytucji wychowawczych i socjalizacyjnych takich jak rodzina, szkoła, organizacje, kluby, nadal powstają i ulegają nasilaniu dewiacje społeczne czy też różne formy buntu o charakterze można powiedzieć indywidualnym czy też zbiorowym.

Przestępczość młodocianych. Problem przestępczości nieletnich nie maleje jest to problem społeczny który wymaga podjęcia działań mających na celu zminimalizowanie, zmniejszenie lub też wyeliminowanie tego zjawiska. Zdumnym jest to że problem ten można całkowicie zlikwidować w moim odczuciu jest to raczej nie możliwe. Deprywacja młodzieży jaka ma miejsce we współczesnym świecie może jedynie łatwo doprowadzić do wykołajenia społecznego a od tego już bardzo blisko do wykołajenia przestępczego i wkroczenia na drogę przestępstwa nie dotyczy to tylko chłopców ale w dużej mierze proces ten dotyka dziewczyn.

Grupy rówieśnicze odgrywają bardzo ważną rolę na kształtowanie się osobowości u młodego człowieka F. Znaniecki ujmuje to następująco: W grupie rówieśników młody osobnik występuje w roli równouprawnionego członka, z którym inni liczą się nie tylko jako z przedmiotowego działania, lecz również jako z podmiotem społecznym. Są więc takie czynności, do których grupa rówieśników stanowi niezbędne wprost przygotowanie i osobnik przygotowania tego pozbawiony opóźnia się nieraz i paczy w swym rozwoju.

H. Kołakowska – Przełomiec w sposób następujący charakteryzuje podstawowe mechanizmy oddziaływania rodziny w kierunku wykołajenia się młodego człowieka [7, s. 180–182]:

Niewłaściwa atmosfera życia codziennego – różnego rodzaju antagonizmy i konflikty w rodzinie, wynikające przede wszystkim ze złego pożywania rodziców, ale mogą też być wynikiem całkowitego rozbicia rodziny lub alkoholizmu rodziny. Doznane niepowodzenia w rodzinie a zwłaszcza niezaspokojone potrzeby miłości, bezpieczeństwa uznania, stara się młody człowiek kompensować poza środowiskiem rodzinnym. Znajduje je na ogół w grupie rówieśników będących nierzadko w takiej samej sytuacji. Związanie się z grupą młodzieży zbuntowanej prowadzić może do wykołajenia się i przestępczości.

Brak opieki i kontroli ze strony rodziców – Rodzice z powodów od nich niezależnych poświęcają mało czasu dziecku. Brakowi odpowiedniej opieki towarzyszy niedostateczne zainteresowanie się wpaiania dziecku właściwych wzorów zachowań i kształtowania należytych postaw. Często prowadzi to do rozluźnienia kontaktów między rodzicami a dzieckiem.

Stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych – Wchodzą tutaj przede wszystkim rażąco niekonsekwentne metody wychowawcze lub nadmierne rygorystyczne połączone z karami. Prowadzi to do osłabienia kontaktów między dzieckiem a rodzicem. Wytwarza się poczucie krzywdy a także frustracji, przechodzące w agresję i przeciwstawianie się autorytetowi rodziców.

Uczenie wzorów zachowań przestępczych – W rodzinach przestępców dochodzi do szczególnie łatwego przyswojenia przez dzieci norm i wzorów zachowań przestępczych, ze względu na tendencję do identyfikowania się dziecka z rodzicami i naśladowania ich zachowań.

Nie można mówić, że nic się nie stało problem przestępczości nieletnich to problem społeczny który

wydawać się może bardzo szybko wzrastał w poszczególnych latach. Z informacji jakie można uzyskać w KGMO później w KGP wynika przykładowo iż w latach siedemdziesiątych liczba przestępstw spowodowanych przez nieletnich przestępców wynosiła konkretnie w 1970 r 35920, w latach osiemdziesiątych tj 1980r 34834, w latach dziewięćdziesiątych w 1990 r 60525 zaś w roku 2000 76442. W roku 2011 nieletni, młodociani uczestniczyli tylko w zabójstwach 14 osób z czego w pięciu przypadkach były to osoby nietrzeźwe, uszczerbek na zdrowiu 3470 w tym nietrzeźwych 80, bójka lub pobicie 5464 w tym 221 nietrzeźwych, zgwałcenie 127 w tym 7 nietrzeźwych, kradzież 9158 nietrzeźwych 182, kradzież z włamaniem 5275 nietrzeźwych 174, wymuszenie rozbójnicze rozbój 3832 nietrzeźwych 179.

W ciągu kilku ostatnich lat młodzież nie tylko popełnia więcej przestępstw o charakterze rabunkowym czy rozbójniczym ale drastycznie wzrosła liczba przestępstw brutalnych z udziałem młodocianych przestępców. Przestępczość nieletnich musi być nie tyle zdiagnozowana co winny być prowadzone działania społeczne mające na celu edukację. Myślę że należałoby zmienić politykę wobec przestępców młodocianych czy też nieletnich. Prowadzić szeroko zakrojone działania prewencyjne, profilaktyczne zwłaszcza wśród kandydatów na młodych przestępców z tzw grup ryzyka.

W ciągu ostatnich lat obserwuje się wzrost patologicznych zjawisk w życiu społecznym następuje wzrost agresji oraz przestępczości. Normą społeczną stało się narastanie agresji wobec innych osób. Pojawia się także lub można zauważyć tendencję do uspokajania samego siebie przez unikanie informacji o cudzym cierpieniu. Wśród młodego społeczeństwa występuje zjawisko agresji. Cóż to takiego ta agresja to czynności mające na celu zrobienie szkody i spowodowanie utraty cenionych społecznie wartości zadanie bólu fizycznego lub spowodowanie cierpienia moralnego innemu człowiekowi.

Agresja ma charakter interpersonalny. Potrzebne są przynajmniej dwie osoby zarówno agresor ten zły ten który krzywdzi, jak i ofiara osoba odczuwająca. Ważne jest też odróżnienie agresji od agresywności ponieważ agresja to pojedynczy akt negatywistyczny zaś agresywność to stała tendencja do zachowań agresywnych w różnych sytuacjach i różnych osób. Zachowania agresywne jest silnie związane z procesami emocjonalnymi. Z reguły jest to reakcja gniewu lub wrogości. Przejawianie agresji zmniejsza gniew doraźnie likwidując napięcie emocjonalne natomiast nie zmniejsza wrogości. Nieprzystosowanie społeczne wyraża się w skrajnym i uporczywym łamaniu norm społecznych moralnych obyczajowych oraz lekceważeniem przez jednostkę. Objawami nieprzystosowania społecznego często wykorzystywanego przez młodzież czy też młodocianych przestępców to wagary, ucieczki z domu, spożywanie alkoholu, narkotyków, kradzieże, przechodzenie na drogę przestępstwa. Większość młodych przestępców poszukuje szybkiego zarobku czy też szybkiego wzbogacenia się, otaczający ich konsumpcyjny świat nakręca ich spiralę zachowania do działania. Każdy chce mieć markowe ubrania, najnowszy sprzęt elektroniczny, samochody, czy też super dziewczyny. W takim myśleniu bardzo blisko do przejścia na drogę przestępczą. Młodzi przestępcy aby szybko się dorobić popadają w konflikt z prawem w dużej mierze są to przestępstwa związane z handlem narkotykami czy też innymi środkami psychotropowymi.

W Polsce do roku 1989 nie funkcjonował termin przestępczości zorganizowanej. Przestępczość zorganizowana miała wtedy miejsce jedynie w krajach układu kapitalistycznego, głównie można było się dowiedzieć o mafii we Włoszech, Ameryce Łacińskiej czy też w USA ale czy tak było do końca. W Polsce występowały tzw: afery gospodarcze, spekulacje towarami oraz inne podobne tego typu działania wymierzone przeciwko gospodarce oraz mieniu społecznemu. Do takich właśnie grup często trafiają osoby młode które chcą szybko się dorobić. Można wejść do takiej grupy jednak mało kto wie, że się z niej nie wychodzi. To tak jakby klamka była tylko z jednej strony, jeśli komuś przyjdzie na myśl zrezygnować, lub też stwierdzi, że już więcej nie będzie pracował dla struktur organizacji to zawsze jest szansa że dostanie propozycję wyjazdu (na ryby).

Przestępczość zorganizowana nie jest niczym nowym dla organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości wielu krajów, jednakże na temat tej definicji ciągle trwają spory, specjaliści nie mogą wypracować jednolitego opisu jej formy występowania i struktury organizacyjnej [19, s. 25].

Dzieje się tak dlatego, że przestępczość zorganizowana jest wielce elastyczna i dynamiczna potrafi się dostosować do zmiany struktur gospodarczych i ekonomicznych państwa przez co potrafi unikać środkom kontroli jakie posiada dane państwo.

Resocjalizacja jest procesem zmian w obszarze osobowości. Zmiany te dotyczą postaw, struktury moralnej, poglądów, przyzwyczajzeń i zachowań społecznych powstających pod wpływem oddziaływań behawioralnych. Proces resocjalizacji ma za zadanie odrzucać chamstwa, brutalność, wulgarnego języka, a także uczyć pożytecznego zagospodarowania czasu wolnego [10, s. 72].

Ważnym elementem dla młodocianych przestępców jest zagospodarowanie czasu wolnego. Przebywając w izolacji więziennej dużym problemem jest czas dlatego też tak ważnym elementem jest zagospodarowanie go jak najlepiej. Z pomocą mogą tutaj przyjść zajęcia sportowe w szerokim tego słowa znaczeniu.

Kultura fizyczna nabiera swoistego znaczenia zwłaszcza w sytuacji braku zatrudnienia. W całej populacji skazanych możemy zaobserwować szybkie zmiany i przewartościowania w stosunku do sportu czy też pracy zarobkowej. Odmowy pracy są sporadyczne zaś chętnych do pracy jest więcej niż stanowisk. Dla pozostałych osadzonych niezwykle ważna jest aktywność kulturalna – oświatowa i sportowa. Najwięcej pracy potrzeba dla skazanych młodocianych. Praca z nimi wymaga zagospodarowania pełnego czasu wolnego. Głównym celem tej pracy jest wyrobienie u skazanych właściwych postaw społecznych. Zainteresowania i preferencje młodocianych przestępców w zakładzie penitencjarnym to głównie sport. Zajęcia sportowe dla młodocianych przestępców można potraktować jako czynności sprzyjające biologicznemu, psychicznemu i umysłowemu rozwojowi ponieważ dostarczając odpowiedniej liczby bodźców, działają pobudzająco na układ nerwowy oraz inne układy i narządy człowieka. Uprawianie sportu powinno dawać młodzieży optymalny stan pobudzenia i płynące z tego dobre samopoczucie, radość i zadowolenie. Potrzeba osiągnięcia sukcesu sprawi, że młodociany przestępca może zmienić dotychczasowe swoje nieprzystosowanie społeczne w inny sposób rywalizacji inaczej mówiąc współzawodnictwa sportowego.

Większość ludzi potrzebuje uznania osiągnięć, poczucia własnej wartości, tym bardziej młodociani przestępcy. Sport stanowi szczególny rodzaj działalności a to dlatego, że występuje w nim współzawodnictwo, porównanie osiągnięć, dążenie do zwycięstwa które jest wysoko oceniane. Kluczem do motywacji potrzeb młodocianych jest zrozumienie ich potrzeb i zaspokajanie ich przez sport. Nie możemy zapomnieć że sport przebił się na wyżyny. Jest w ogromnym zainteresowaniu młodzieży. Przybliżył człowieka do natury, wycisnął swoje piętno na architekturze miast. Pokazał piękno wysiłku fizycznego i zachęcił do tego młodzież. Stworzył własne słownictwo, nowe potrzeby i pragnienia. Nie można też lekceważyć zdrowotnej roli sportu, niweluje on zahamowania psychiczno motoryczne, pomaga poznać człowieka, kształtuje sprawność fizyczną, koordynuje ruchową. Działalność sportowa wyraża się w systematycznym treningu sportowym do zawodów zaś czy rozgrywek stają nie wszyscy lecz tylko najlepsi z danego zespołu. Fakt reprezentacji wyzwala motywy o charakterze ambicjonalnym, wyrażającym się w chęci godnego wystąpienia aby nie zawieść nadziei a także swoich kolegów z drużyny. Element ten ma duży walor wychowawczy, wdraża bowiem młodego człowieka w sferę odpowiedzialności.

Naboisksportowym kształtują się stosunki międzyludzkie, gdyż dochodzi tam do rywalizacji. Zwycięstwo i porażka są zasadniczymi elementami sportu, podobnie jak dobro i zło w etyce czy też prawda i fałsz w logice. Prawdopodobnie gdyby w sporcie zabrakło rywalizacji to sport byłby jedynie aktywnością fizyczną i cielesną. Najważniejszymi wartościami, wychowawczymi umiejętnościami trenera są jego zdolności do inspirowania wychowanków w kierunku samodzielnej pracy i samodoskonalenia się. Twórcze stosowanie zasady indywidualizacji zakłada rozpoznawanie i rozwijanie najsilniejszych stron, potencjalnych zalet danego zawodnika. Każdy jest inny i sukcesy może osiągnąć dzięki różnym czynnikom. Podobnie jest w obszarze wychowawczym należy dążyć do wydobycia indywidualnych cech i właściwości poszczególnych skazanych. Sport zaspokaja wiele potrzeb zwłaszcza młodego człowieka. Pomaga przezwyciężyć słabość pokonywać przeszkody i dochodzić do sukcesów. Wysiłek fizyczny kształtuje w dużym stopniu samodyscyplinę i wytrwałość. Sport posiada więc ogromną siłę wychowawczą. Kultura fizyczna prowadzi do kształtowania pozytywnych cech charakteru, systematyczność, odpowiedzialność, ambicję, pewność siebie, zdyscyplinowanie. Ponadto także podnosi poczucie własnej wartości wiary we własne siły, umożliwia rozładowanie napięć psychicznych, złości i agresji, obniża poziom stresu, poprawia stosunki interpersonalne w grupie, łagodzi objawy depresyjne.

Brak lub uboga aktywność fizyczna wpływa negatywnie na rozwój psychofizyczny, upośledza sprawność i wydolność fizyczną odbija się niekorzystnie na sprawności funkcjonalnej układu krążenia i oddechowego, zaburza procesy hormonalne ze wszystkimi negatywnymi konsekwencjami dla pozostałych układów organizmu, doprowadza wreszcie do nieprawidłowego metabolizmu tłuszczu, a w konsekwencji do powstania nadwagi i otyłości. Badania wykazały także, że niedobór ruchu jest przyczyną zaburzeń psychicznych do których należy obniżenie nastroju, depresja. Na obniżenie nastroju, depresję narażone są osoby przebywające w izolacji więziennej i placówkach penitencjarnych, gdzie ograniczenie ruchu jest nieodłącznym składnikiem kary pozbawienia wolności i jej deprywacyjnego charakteru. Aktywność

fizyczna zatem jest środkiem zmniejszającym dolegliwości więzienia i przyczyniać się do humanizacji i podmiotowego traktowania osadzonych co w konsekwencji prowadzić może do procesu ich społecznej readaptacji [1, s. 41].

Ważnym i zapewne pożądanym w placówkach penitencjarnych jest sport, kultura fizyczna.

M. Ciosek uznaje aktywność fizyczną za skuteczny sposób redukcji napięć emocjonalnych, czynnik zmniejszający agresję wśród więźniów oraz istotny element wspierający resocjalizację. Jego zdaniem zajęcia sportowe oprócz wypełnienia nadmiaru czasu wolnego osadzonym i dostarczenia rozrywki wpływają na samodyscyplinę, siłę woli a w efekcie przyczyniają się do zmniejszenia przemocy w zakładzie karnym [2, s. 85].

Według B. Czajkowskiej wprowadzenie zajęć wychowania fizycznego jako jednej z form leczniczych w oddziałach terapeutycznych ma szczególne uzasadnienie w odniesieniu do tych więźniów, których cechuje nadpobudliwość, niezrównowagę emocjonalną oraz wszystkich potrzebujących zwiększonej ilości ruchu i rozładowania emocjonalnego na drodze zmęczenia psychofizycznego. W przypadku skazanych z oddziałów terapeutycznych lubią oni zajęcia urozmaicone z różnych dyscyplin sportu. Wszelka jednostajność i monotonia doprowadzają do szybkiego spadku zainteresowania i działają na większość zdecydowanie ujemnie co wyraża się w narastaniu rozdrażnienia zniecierpliwienia i konfliktów pomiędzy zawodnikami [3, s. 12].

Wychowanie fizyczne, zgodnie z sięgającą jeszcze czasów starożytnych klasyfikacją uważane jest za jedną z podstawowych dziedzin wychowania obok wychowania moralnego, technicznego, intelektualnego i estetycznego.

Jednym z badaczy który próbował zdefiniować wychowanie fizyczne z współczesnymi trendami pedagogicznymi jest W. Osiński który stwierdził, że stanowi ono zamierzoną i świadomą działalność ukierunkowaną na wytworzenie właściwego zespołu postaw i nastawień, przekazywanie podstawowych wiadomości a także na wdrażanie do hartowania na bodźce środowiskowe oraz zdobywanie motorycznej sprawności, poprawę wydolności ciała, czyli kategorie które wyznaczają zachowanie człowieka w stosunku do jego fizycznej, cielesnej postaci [15, s. 32].

W przypadku innego specjalisty H. Grabowskiego wprowadza on nazwę edukacji fizycznej którą definiuje jako intencjonalny przekaz wartości i wzorów zachowań dotyczących ciała. Kształcenie fizyczne obejmuje przekazywanie wiedzy i umiejętności w zakresie właściwych zachowań w obrębie dbałości o ciało czyli oddziaływanie na sferę intelektualno sprawnościową. Wychowanie fizyczne jest przekazywaniem wartości związanych z dbałością o ciało, jako nośnik zdrowia, wydajnej pracy i atrybutu urody oraz źródła przyjemności [6, s. 92].

Według J. Bielskiego do szczególnych celów wychowania fizycznego należy:

- wszechstronny i harmonijny rozwój, pomnażanie zdrowia oraz ogólne zwiększenie sprawności fizycznej i uodpornienie organizmu na szkodliwe bodźce fizyczne i psychiczne,

- ukształtowanie poczucia odpowiedzialności za swój rozwój, zdrowie i sprawność oraz wyrobienie potrzeby ustawicznego działania dla zachowania tych wartości,

- rozbudzenie zainteresowań różnymi formami aktywności fizycznej o charakterze rekreacyjnym, sportowym i turystycznym,

– wyposażenie w określoną wiedzę i umiejętności umożliwiające aktywne uczestnictwo w kulturze fizycznej.

Ponadto proces wychowania w kulturze fizycznej powinien zapewnić optymalne warunki do rozwijania psychiki poprzez właściwą korelację między rozwojem fizycznym, emocjonalnym i umysłowym, kształtowania charakteru i pożądanych postaw w działaniu zarówno indywidualnym jak i zbiorowym. Nowocześnie ujmowany proces wychowania fizycznego może być podstawą oddziaływań resocjalizacyjnych kierowanych do osób niedostosowanych społecznie [20, s. 76].

Ustawa o kulturze fizycznej stanowi, że kultura fizyczna jest częścią kultury narodowej, chronionej przez prawo. Obywatele korzystają z równego prawa do różnych form kultury fizycznej, a jej podstawowym celem jest dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i z drowie wszystkich obywateli. Więźniowie mają zagwarantowane prawo do korzystania z przysługujących im praw obywatelskich, w tym również i prawa do kultury fizycznej jako dobra wszystkich obywateli. W związku z aktywnością fizyczną więźniów oprócz terminu kultura fizyczna w przepisach penitencjarnych używa się również pojęć takich jak: wychowanie fizyczne, zajęcia sportowe, rekreacja ruchowa [23].

Przepisy kodeksu karnego wykonawczego po nowelizacji znacząco rozszerzyły możliwość organizowania czasu wolnego skazanym pod wieloma względami. Zmiana przepisów objęła także regulamin organizacyjno-porządkowy wykonywania kary pozbawienia wolności [17].

Rozwiązaniem tego problemu w dzisiejszych czasach może być pedagogika serca proponowana przez prof Marię Łopatkową. Pedagogika serca uznaje więc prawo dziecka do miłości, czyli do kochania i bycia kochanym, za prawo naczelną w sferze duchowej, wchodzące w skład widniejącego w prawie krajowym i międzynarodowym nadrzędnego prawa dobra dziecka. Miłość w pedagogice serca rozumiana jest jako pozytywna więź uczuciowa dziecka z ludźmi i światem, rozwijana i utrwalana na zasadach etycznych wywodzących się z miłości jako wartości uniwersalnej [8].

Zakończenie. Nie brak w dzisiejszym świecie przemocy. Nie ma dnia aby media nie donosiły o mordercach czy zabójstwie. Bywa też tak, że donoszą o mordercach z dobrych domów i szkół, którzy nie sprawiali problemów wychowawczych w szkole. O młodych przestępcach, niezdolnych do skruchy i litości, znęcających się nad spotkanym przechodniem którym nie podobał się jego wygląd. O nauczycielach i rodzicach którzy nie mogą zrozumieć i uwierzyć, że spokojny uczeń dopuścił się ohydneho czynu, często bywa tak, że nie wie dlaczego to uczynił. Wszystkie te narastające sygnały mogą świadczyć o niedorozwoju uczuć wyższych spowodowanym brakiem zdrowego pokarmu jakie potrzebuje dziecko tj: miłości i obecności obojga rodziców sprawujących nad nim pieczę i opiekę.

Dzisiaj pokarm jaki dajemy dziecku czy też dzieciom skazony jest agresją, brakuje mu niezbędnej witaminy M – witaminy miłości. Bez tej witaminy nie nauczymy się kochać. Zdrowy pokarm doświadczają dziecku te doświadczenia które ono nabywa w serdecznej relacji z dorosłymi tj: rodzicami którzy wspólnie zajmują się wychowaniem dzieci i utrwalają pozytywne słowa, zdarzenia, obrazy, stanowiące budulec dla sumienia. Istotną częścią tego budulca winna być od wczesnego dzieciństwa empatia. Człowiek niezdolny do współczucia, litości i skruchy nie jest bowiem w stanie wyobrazić sobie cudzego bólu. Dziecko pozostawione samo

sobie nie jest w stanie do selekcji i oceny tego co mu świat dostarcza. Zaczynają go interesować w mediach prezentowane sceny brutalne, stępujące wrażliwość na drugiego człowieka. Zanikanie miłości w świecie, szerzenie się analfabetyzmu emocjonalnego sprawia, że dzieci nie uczą się kochania i czynnej dobroci.

Wychowawcy proponując normy moralne powinni ukazywać na czym się one opierają i jakie niosą wartości. Należy tutaj w szczególności akcentować wartości chrześcijańskie związane z osobowością tak aby młodzież mogła je docenić i aby pragnęła je realizować w swoim życiu osobistym. Uczciwe wychowanie zakłada poważne traktowanie człowieka polega także na tym aby nie zdejmować z niego ciężaru skutków decyzji swojego zachowania. To człowiek musi się zmagać ze skutkami swego zachowanie nie można doprowadzać do tego aby mógł się uchylać od odpowiedzialności za swoje czyny.

Pauperyzacja części społeczeństwa, ubóstwo, bezrobocie, nierówność szans edukacyjnych, niedoskonałość prawa sprzyjają przestępczości wrzucając na margines życia społecznego najsłabszych, najuboższych, zagubionych, bezradnych, niedostosowanych. Rzeczywistość współczesna wymaga społeczeństwa obywatelskiego, wspólnotowego działania i wspólnotowej odpowiedzialności. W społeczeństwie dominują postawy zdecydowanie negatywne względem przestępców.

Skazani są często osobami naznaczonymi, gorszymi. Jest wiele pogardy i nieufności, niechęci wyrastających z jednej strony z negacji wobec łamania przyjętych w społeczeństwie zasad i norm, z drugiej zaś strony lęku o życie i zdrowie własne oraz najbliższych, lęku przed krzywdą jaka może nas spotkać z ich strony. Jest to błędne koło w którym przemoc i lęk zataczają krąg. Boimy się więc nie pomagamy, nie pomagamy więc pozostawiamy skazanych na społeczny niebyt prowadzący często do kolejnych przestępstw i powrotu na drogę przestępstwa. Utrwalane to jest i wzmacniane często przez środki masowego przekazu. Nie możemy zapomnieć o błędach policji, czy też wymiaru sprawiedliwości, które pogłębiają lęk społeczny i sprawiają, że w dbałości o własne bezpieczeństwo nie tylko nie wyrażamy chęci pomagania tym osobom ale tak naprawdę chcielibyśmy odizolować ich z naszego środowiska.

Bibliografia

1. Bielski J. (2005) *Metodyka wychowania fizycznego i zdrowotnego*, Kraków.
2. Ciosek M. (1995) *Człowiek w izolacji więziennej*, Gdańsk.
3. Czajkowska B. Znaczenie zajęć wychowania fizycznego w procesie leczniczo wychowawczym więźniów z odchyleniami od normy psychicznej oraz ich stosunek do tych zajęć, *Przegląd Penitencjarny* Nr 3.
4. Demel M. (1985) *Wychowanie fizyczne*, Warszawa.
5. Frieske K. (1996) *Porządek społeczny i zagrożenia*, Warszawa.
6. Grabowski H. (1990) *O kształceniu i wychowaniu fizycznym*, Kraków.
7. Kołakowska H. – *Przełomiec* (1975) *Środowisko rodzinne w świetle badań kryminologicznych*, Warszawa.
8. Łopatkowa M. (2003) *Dziecko w świecie wartości*, Kraków.
9. Veillard-Cybulsky M. H. (1968) *Nieletni przestępcy w świecie*, Warszawa.
10. Machel K. (1977) *Deprawacja młodocianych a zakład pracy*, Warszawa.
11. Markowski D. (1996) *Anomia a młodzież współczesna*, Rzeszów.
12. Maxwell R. (1994) *Dzieci Alkohol Narkotyki*, Gdańsk.
13. Mościcka L. (1970) *Przestępczość nieletnich*, Wrocław-Warszawa.

14. Ochmański M. (1987) Losy młodzieży z rodzin alkoholicznych i jej charakterystyka psychospołeczna, Ciechanów.

15. Osiński W. (2002) Zarys teorii wychowania fizycznego, Warszawa.

16. Pospiszyl K. (2001) Kilka uwag o genezie patologicznych form zachowania się współczesnej młodzieży, Kraków.

17. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, Dz.U. Nr 152, poz 1493.

18. Salmonowicz S. (1966) Prawo karne oświeconego absolutyzmu, Toruń.

19. Schneider J. (1995) Przystępczość zorganizowana z międzynarodowego kryminologicznego punktu widzenia, PiP.

20. Strzyżewski S. (1990) Proces wychowania w kulturze fizycznej, Warszawa.

21. Sztander W. (1993) Poza Kontrolą, Warszawa.

22. Szymanowski T. (1967) Młodociani w polskim prawie karnym i penitencjarnym, Warszawa.

23. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r, KKW, Dz.U. Nr 90, poz 557.

24. Walczak A. Żochowska (1988) Systemy postępowania z nieletnimi w państwach europejskich, Warszawa.

25. Woronowicz Bohdan T. (1994) Alkoholizm jako choroba, Warszawa.

Marcin Bryła, master, Rzeszow University (Poland), ivanna.luch@gmail.com

Juvenile crimes as a social problem: aspects of the sociological research

The article describes a historical retrospective of the society attitude to the crimes committed by minors. The author analyzes the mechanisms of family influence on the young personality development. Lately, we have witnessed a growing number of crimes related to minors. The number of aggression display has increased proportionally to the increase of crime. The author believes that aggression to others has become a norm in a modern society. An important element of the re-socialization of young offenders is planning of their leisure time, i.e. involving them into public and sport activities, etc. The author emphasizes in order to bring up the youth it is important to change the policy of the society towards the young offenders.

Keywords: crimes committed by minors, aggression, violence, banditry, lawlessness, hooliganism, robbery.

Марцин Брила, маг., Жешувський університет (Польща), ivanna.luch@gmail.com

Злочини неповнолітніх як суспільна проблема – в аспекті соціологічних досліджень

Характеризована історична ретроспектива ставлення суспільства до злочинів, скоєних неповнолітніми особами. Автор аналізує механізми впливу сім'ї на становлення особистості молодої людини. На протязі останніх років спостерігається зростання кількості злочинів пов'язаних з неповнолітніми. Пропорційно до зростання рівня злочинності, зростає і кількість проявів агресії. Автор вважає, що агресія щодо інших осіб стала нормою в суспільстві. Важливим елементом ресоціалізації молодих злочинців є розпланування їхнього вільного часу, тобто задіяти їх у суспільних роботах, спортивних змаганнях. Автор наголошує на важливій ролі освіти у вихованні молодої людини, вважає, що необхідно змінити політику суспільства по відношенню до молодих злочинців.

Ключові слова: злочини скоєні неповнолітніми особами, агресія, насилля, бандитизм, безправ'я, хуліганство, розбійництво.

Марцин Брила, маг., Жешувський університет (Польща), ivanna.luch@gmail.com

Преступления несовершеннолетних как общественная проблема – в аспекте социологических исследований

Описаны историческая ретроспектива отношение общества к преступлениям, совершенным несовершеннолетними лицами. Автор анализирует механизмы влияния семьи на становление личности молодого человека. На протяжении последних лет наблюдается рост количества преступлений связанных с несовершеннолетними. Пропорционально росту уровня преступности, растет и количество проявлений агрессии. Автор считает, что агрессия в отношении других лиц стала нормой в обществе. Важным элементом ресоциализации молодых преступников является планировка их свободного времени, то есть задействовать их в общественных работах, спортивных соревнованиях. Автор подчеркивает важную роль образования в воспитании молодого человека, считает, что необходимо изменить политику общества по отношению к молодым преступникам.

Ключевые слова: преступления совершенные несовершеннолетними лицами, агрессия, насиллие, бандитизм, безправие, хулиганство, разбой.

* * *

УДК 321.72(47+57)(09)

Назаров М. С.,
аспірант кафедри політології, Харківський
національний університет ім. В. Н. Каразіна
(Україна, Харків), politics.sumdu@gmail.com

ПЕРЕДУМОВИ КОНСОЛІДАЦІЇ ПАРТІЙНИХ СИСТЕМ

Аналізуються передумови консолідації партійних систем. У якості базової схеми аналізу беруться інституційні передумови консолідації партійних систем, запропоновані Клаусом фон Бойме. Розглядаються три основні та п'ять допоміжних критеріїв консолідації партійних систем. Особлива увага приділяється таким факторам як консолідація національних кордонів та наявність соціальних розколів. У рамках дослідження робиться спроба порівняльного аналізу перспектив консолідації партійних систем при різних формах правління. На останок аналізується роль та місце громадянського суспільства в процесі консолідації партійних систем.

Ключові слова: консолідація, соціальні розколи, партійна система, стабільність, пострадянський простір.

Якщо представники транзитологічного підходу у своїх дослідженнях перехідних суспільств роблять акцент на стратегічному виборі політичних еліт, то представники інституційного підходу зосереджуються на функціонуванні політичних інститутів. Аналізуючи інституційні передумови консолідації партійних систем, німецький партолог Клаус фон Бойме виділив три основні фактори, які грають вирішальну роль у становленні партійних систем: 1) консолідація кордонів національних держав; 2) вибір форми правління; 3) вибір виборчої системи [1, с. 309–323]. Консолідація кордонів національних держав є вкрай важливою передумовою консолідації партійних систем, адже це робить чітким та зрозумілим політичне поле, на якому «грають» політичні партії. Для країн «четвертої хвилі» демократизації характерним є активізація націоналістичних та сепаратистських проявів, які проявляються у двох формах: сецесії – виділенні певного регіону у процесі створення нової держави (Придністров'я, Абхазія, Південна Осетія) та іредентизмі – прагненні етнічної меншини до возз'єднання з проживаючою в іншій державі спільнотою (Косово, Албанія). Звертаючись до історії, вчений зазначає, що тільки у п'яти з дев'ятнадцяти східноєвропейських країн кордони в 1990-х роках співпадали з кордонами старих національних держав (Польща, Румунія, Чехословаччина, Югославія, Угорщина). Решта країн були неконсолідованими продуктами розпаду Радянського Союзу, Чехословаччини та Югославії. Національне питання в регіонах, які шукають свою ідентичність заходила настільки далеко, що результати виборів у значній мірі дублювали етнічний склад населення. Всі етнічні групи у більшості своїй голосували за свої етнічні партії [2, с. 57].

Другим фактором, який суттєво впливає на консолідацію партійних систем є вибір форми правління. Цей вибір є продуктом політичної трансформації, в результаті якої встановлюється президентський, парламентський чи змішаний режим. Досліджуючи ймовірність встановлення того чи іншого режиму в процесі трансформації не важко помітити, що на початкових етапах транзиту в основному формується президентський чи змішаний режим. Ця обставина пояснюється тим, що на початкових етапах демократизації партійна система має фрагментарний характер, її суб'єкти не мають досвіду коаліційної діяльності, як результат – політична вага парламенту досить низька. На наступних етапах трансформації, по мірі демократизації політичної системи та вироблення механізмів міжпартійної взаємодії